

**GSJ JOURNALS SERIE A: ADVANCEMENTS IN TOURISM,
RECREATION AND SPORT SCIENCES**

Volume: 1, Issue: 2, p. 54-70, 2019

**YAŞLILARIN BOŞ ZAMAN AKTİVİTELERİNE
KATILIMLARINDA ALGILADIKLARI BOŞ ZAMAN
TATMİNİNİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE GÖRE ANALİZİ¹**

**THE ANALYSIS OF PERCEIVED LEISURE SATISFACTION IN ELDERS'
LEISURE PARTICIPATION ACCORDING TO DEMOGRAPHIC FACTORS**

Tuba SEVİL²

Assoc. Prof. Kerem Yıldırım ŞİMŞEK³

(Received 13.01.2019 Published 15.02.2019)

Özet

Çalışmada, ülkemizdeki yaşlıların rekreasyon amaçlı boş zaman katılımlarının algıladıkları boş zaman tatmini ile ilgili boyutların belirlenmesi ve yaşlıların tatmin algılarının demografik özelliklere göre nasıl farklılık gösterebileceği araştırılmıştır. Eskişehir ilinde yaşayan 60 yaş ve üstü yaş gruplarında yer alan 608 katılımcıya, Boş Zaman Tatmini Ölçeği kullanılarak oluşturulan anket uygulanmıştır. Boş zaman tatmini ölçeğinde toplam altı tatmin boyutu bulunmaktadır. Çalışmada sosyal, estetik ve psikolojik tatmin boyutları olmak üzere üç boyut ile boş zaman tatmini arasında ilişki olduğu belirlenmiştir. Çalışmada demografik özelliklere göre yaşlıların boş zaman tatmin algulamalarında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Boş zaman tatmininin tüm alt boyutlarında cinsiyet faktörünün önemli olmadığı, özellikle eğitim ve yaş değişkenlerindeki farklılıkların ön plana çıktığı saptanmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara bağlı olarak ülkemizdeki yaşlıların boş zaman tatminlerini iyileştirmeye yönelik programların oluşturulması ve yaşlıların tatmin algılarını yükseltecek faktörlerin incelenmesi ile ilgili araştırma önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı, Rekreasyon, Boş zaman katılımı, Boş zaman tatmini, Doğrulayıcı faktör analizi

---

¹ Bu çalışma, Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalı Doktora öğrencisi Tuba Sevil tarafından Doç. Dr. Kerem Yıldırım Şimşek danışmanlığında tamamlanan “Terapatik Rekreasyonel Aktivitelere Katılımın Yaşlıların Algıladıkları Boş Zaman Tatmini, Yaşam Tatmini Ve Yaşam Kalitesine Etkisi” başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

² PhD, Eskişehir Technical University, tsevil@eskisehir.edu.tr

³ PhD, Eskişehir Technical University, keremys@eskisehir.edu.tr

Abstract

In the study, it is aimed to determine dimensions of perceived leisure satisfaction resulting from leisure activity participations of elders' and investigate differentiations in the perceived satisfaction of elders according to demographic factors. The survey which includes leisure satisfaction scale with 608 participants in 60 years of age and beyond the age of 60 groups is applied. Leisure satisfaction scale consists six dimensions. However, the study determines three dimensions which are social, aesthetic and psychological related to leisure satisfaction. It is determined that elders have different leisure satisfaction according to demographic specifications. Gender factor is not significant in all sub dimensions of leisure satisfaction. It is determined that differentiations in education and age factors are especially important. Results of the study propose leisure programs in order to maintain better leisure satisfaction and research suggestions regarding investigations of the factors which increase perceived leisure satisfaction of elders.

Keywords: Elderly, Recreation, Leisure participation, Leisure satisfaction, Confirmatory factor analyses,

1. GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) 65 yaş ve üstünü yaşlı olarak tanımlamakta ve yaşam sürecinde yaşlılığın da çocukluk, gençlik, erişkinlik gibi doğal ve zorunlu bir dönem olduğunu belirtmektedir. Ancak, istatistiksel ve kronolojik olarak yaşlılık yaşı 60 yaş olarak ele alınmaktadır. Bu dönemde fiziksel ve zihinsel fonksiyonlarda yetersizlikler artış göstermektedir (Konak ve Çiğdem, 2005:26). İnsanın doğumu ile başlayan süreçte, ölümden önce yaşanan ve kişinin gerek fiziksel gerek zihinsel yönden bağımsızlıktan bağımlılığa geçtiği dönem yaşlılık olarak nitelendirilmektedir (Ölüç, 2007:3). Yaşlanmada, bireylerin fiziksel yıpranmaları, fonksiyonel kayıpları ile biyolojik ve fizyolojik olduğu kadar aynı zamanda arkadaş, eş, dostlarında azalma ya da kayıp, aile üyelerinden uzaklaşma veya kopma, emeklilik sonrası maddi imkanların kısıtlanması gibi durumlarda özgün duygular yaşanmaktadır (Matsouka vd., 2010:35).

Toplumsal statüdeki değişiklikler ve yaşam standardındaki değişimler, sosyal rolün ve kendisine olan güvenin kaybolması, çevresi tarafından ilgi, sevgi, saygı görmemesi yaşlı bireylerin ruh sağlığını bozmaktadır. Yaşlılık dönemine geçişte, yeni bir hayatı düzenlemek, yeni roller edinebilmek, kendini gerçekleştirilebilmek ve aktif kalmak adına sağlıklı ve başarılı yaşlanmak önemli bir kavram olmaktadır (Dülger, 2012:31). Yeni bir yaşam felsefesi olarak boş zaman, yaşlı birey için bir başkası tarafından müdahale edilmeksizin rahat edebilme, kısıtlamalardan soyutlanma yani özgür olma anlamındadır. Bireyin yeterli düzeyde beceri ve yeteneklere sahip olduğu inancına öncülük ederken, bireyde memnuniyet, zevk ve haz hislerini yaşatmaktadır. Kısaca boş zaman yaşlı bireylerde kendi seçimlerini, isteklerini dile getirebilmeyi yaşam deneyimlerinde bazı kontrol mekanizmalarını organize edebilme duygusu yaşatmaktadır (Edgington, 2006: 109).

Araştırmalar boş zaman tatmini, yaşam tatmini ve yaşam kalitesi arasında pozitif ilişki olduğunu göstermektedir. Boş zaman katılımının birey üzerindeki tatmin olgusuna kattığı olumlu yansımalar, araştırmalarda temel odak noktası haline getirilmiştir. Boş zaman katılımını ve boş zaman katılımlarının niteliği olan boş zaman tatmini değişkenlerinin hayatın geç evrelerinde yaşam tatminini açıklayan iki temel unsur olduğu öne sürülmektedir (Guinn, 1999:13-14). Yaşlı bireylerin günlük yaşamlarını sürdüren alışa gelmiş günlük işlerinin yanında sosyal olmalarına teşvik anlamlı aktivitelerin akıcı bir yaşam sürmelerine ve yaşamdan tatmin olmalarına etken olduğu vurgulanmaktadır. Düzenli olarak boş zaman aktivitelerine katılımın yaşlı bireylerin tatminine önemli ölçüde katkı sağladığı belirtilmektedir (Warr vd., 2004: 172-173).

Çalışmada yaşlı bireylerin boş zaman aktivitelerine katılımları sonucunda algılayacakları boş zaman tatmini ile ilgili tatmin faktörlerinin belirlenmesi ve yaşlıların demografik ve sosyo-ekonomik verilerine göre tatmin algılarındaki farklılıkları incelenmiştir. Yaşlıların boş zaman katılımı sonucu algıladıkları boş zaman tatmini ile ilgili faktörlerin ortaya çıkarılmasına yönelik olarak yaşlılara uygulanan Boş Zaman Tatmini Ölçeği verilerinin değerlendirilmesinde açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör

analizleri kullanılacaktır. Ayrıca boş zaman tatmin düzeyinin yaş, cinsiyet, gelir, eğitim durumu ve medeni durumlarına göre farklılıklar Anova ve t-testi ile belirlenmeye çalışılacaktır.

2. BOŞ ZAMAN KATILIMI

Başarılı yaşlanmada yaşam kalitesini destekleyen bir etken olarak boş zaman aktivitelerinin önemi vurgulanmaktadır. Yaşlı bireylerin, yaşamları içerisindeki olumsuz olaylar ile baş çıkabilmede boş zaman aktiviteleri bir yöntem olarak kullanılabilir (Heung ve Yuendoke, 2012:60). Boş zaman aktiviteleri yaşlı bireyin günlük yaşam sorunları ile başa çıkma, stres faktörlerini azaltıp sağlığı iyileştirmek, düzeltmek ve olumlu yönlendirmek adına önemli bir sosyal destek olarak nitelendirilmektedir. Fonksiyonel niteliklerinde oluşan tüm olumsuzluklara karşı bireyin hızla toparlanmasına yardımcı olmaktadır (Caldwell, 2005; 8). Yaşlılarda yaşam kalitesi iyi sosyal ilişkilere, güvende olma hissine, kendilerine yeni rol ve meşguliyet edinme gibi olgulara bağlı olduğu ve boş zaman aktivitelerine katılımın bu bağları geliştirmede önemli katkı sağladığı belirtilmektedir. Böylece yaşlılar toplum içerisine katılım gösterebilmekte, hayatlarının kontrollerini ellerinde tutabilmekte, bağımsız olabilmekte, yaşama sevincini sürekli canlı tutmakta ve hayattan zevk alabilmektedir (Gabriel ve Bowling, 2004:688).

Peterson ve Gun (1984) boş zaman katılımının organize bir düzen içerisinde bireyin kendisini ifade edebilmek ve eğlenmek, keyif almak için fırsat yarattığını belirtmişlerdir. Bireyler düzenli katılım sağladıklarında psiko-sosyal anlamda yaşamın olumsuzluklarına karşı güç elde edebilecekleri görüşünü savunmuşlardır. Bunun yanı sıra Sneegas (1989) toplumsal katılımın boş zaman yaşam tarzının ayrılmaz bir parçası ve boş zaman tatmini için önemli bir faktör olduğunu vurgulamıştır. Boş zaman katılımının, özel koşullar altında olan bireyler için aktiviteleri seçerek sadece bu bireyleri güçlendirmek değil, aynı zamanda oluşturduğu yaşam stili ile bireyin tatmin olmasına da neden olduğu belirtilmektedir (Lemler, 1998:13).

Boş zaman katılımının kişilerin sosyal olanakları konusunda sağladığı faydalar da literatürde önemli çalışma alanlarından birisi haline gelmektedir. Arkadaşlık, akrabalık ve sosyo-kültürel ilişkilerin geliştirilmesi konusunda boş zaman aktivitelerinin önemli araçlar olduğu bilinmektedir (Sasidharan, 2006:169). Bu önemi kavrayan bireylerin boş zaman aktivitelerine katılım sıklığı fazla olup, daha fazla yaşam tatmini elde ettiği vurgulanmaktadır (McGuinn ve Mosher, 2001:78). Boş zaman aktiviteleri kişilere değer ve ihtiyaçlarını karşılama olanağı sunmakta ve yaşam kalitesinin sağlanması konusunda da önemli bir role sahip olmaktadır. Yaşlılar aktiviteler sayesinde sosyal ilişkilerini geliştirebilmekte, pozitif duygular elde edebilmekte, yeni bilgi ve beceriler kazanılabilmektedir (Brajša-Žganec vd., 2011:83).

3. BOŞ ZAMAN TATMİNİ

Boş zaman araştırmalarında tatmin, davranışların ve deneyimlerin sorgulamasında en önemli temel kavram olarak ele alınmaktadır. Tatminin genel tanımı,

katılımcıların beklentileri ve elde edilen çıktılar arasındaki uyum olarak gösterilmektedir (Chun vd., 2012:439). Tatmin, motivasyonların, ihtiyaçların ve beklentilerin karşılanması olarak tanımlanmaktadır (Siegenthaler ve O'Dell, 2000:286). Literatürde tatmin boş zaman ile ilişkilendirildiğinde, boş zaman tatmini olarak adlandırılan bir kavram meydana gelmektedir. Bu kavram içerisinde rahatlatma, başarı, enerji ve yakınlaşma ya da ilgi belirgin dört boyut olmaktadır (Edginton vd., 2005:16). Beard ve Ragheb (1980) boş zaman tatminini boş zaman aktiviteleri ile meşguliyet ve boş zaman seçimleri sonucunda ortaya çıkan pozitif algı ve hisler olarak tanımlamıştır. Boş zaman tatmini genel boş zaman deneyimi ya da durumu ile ilgili olarak kişinin memnuniyet derecesini yansıtmaktadır. Misra ve McKean (2000) boş zaman tatminini, kişilerin boş zaman aktiviteleriyle ihtiyaçlarını karşılaması sonucunda ulaştıkları pozitif hisler ve memnuniyetleri kapsayan algılar olarak tanımlamaktadır. Tanımlardan anlaşılacağı üzere boş zaman tatmini bir algıyı ifade etmektedir. Boş zaman tatminini oluşturan algıların belirlenmesi katılımlar ve deneyimler üzerinden olabilmektedir. Boş zaman tatmini literatürde çeşitli şekillerde tanımlanmasına rağmen, yaygın olarak kullanılan iki temel tanımlamaya sahiptir. Boş zaman katılımından sağlanan tatmin bu tanımlardan birisidir. Diğer bir tanım ise boş zaman deneyimiyle ilişkili tatmindir. Boş zaman katılımı odaklı bir tanımlama yapıldığında, boş zaman tatmininin temel olarak yapılan aktiviteden alınan hazdan kaynaklandığı belirtilmektedir. Boş zaman deneyimi açısından yaklaşıldığında ise kişilerin neleri deneyimlediği ve algıladığı üzerinde durulmaktadır (Kao, 1992: 9).

Boş zaman tatminini oluşturan algıların ölçümü literatürde önem gösterilen çalışma alanlarından biridir. Boş zaman tatmini göreceli bir kavram olarak tanımlanmakta ve ölçümü de standart olan ile kıyaslamaya dayalı olmaktadır. Boş zaman tatmininin ölçülmesinde insanların boş zaman aktivitelerinin kalitesini nasıl algıladıkları belirlenmektedir. Boş zaman tatmini; kişilere sorulan tatmin ile ilgili soruların değerlendirilmesine, bakış açısına dayanmaktadır. Kişilere çeşitli sorular sorulmasına dayanan bir yöntemle boş zaman tatmininin ölçümü mümkün hale gelmektedir (Chiang, 2010:17).

Literatürde, boş zaman katılımı değişkeninden daha çok boş zaman tatmininin ölçümüne dayalı çalışmaların yaygınlık kazanmaya başladığı belirtilmektedir. Boş zaman katılımı objektif bir ölçüt olmaktadır. Boş zaman ile ilgili çalışmalar objektif bir ölçüt olan boş zaman katılımı yerine subjektif algılardan oluşan boş zaman tatminini esas almaya başlamaktadır (Liang vd., 2013:754). Aslında boş zaman katılım alışkanlığı boş zaman tatminini oluşturmada etkin olup, yaşam tatminini etkileyen koşul olmaktadır (Edginton vd., 2005:14). Çünkü boş zaman tatmini, yaşam tatminini geliştirmek suretiyle yaşam kalitesini olumlu olarak etkileyebilmektedir. Bu etki boş zaman tatmininin ölçülmesiyle rahatlıkla ortaya konulabilmektedir (Liang vd., 2013:754).

Boş zaman katılımı aktivitelere katılmada sıklık derecesini ifade ederken, boş zaman tatmini favori aktiviteler ile ne kadar tatmin olunduğunu açıklamaktadır. Her iki kavramda birbirleriyle önemli oranda ilişkilidir. Geçmişteki boş zaman katılım sıklığı dolaylı yoldan boş zaman tatminini etkileyebilmektedir. Boş zaman tatmini ise gelecek

boş zaman katılım niyetleri üzerinde etki oluşturabilmektedir (Kao, 1992:18). Boş zaman tatmini ve boş zaman katılımı arasındaki ilişkiler akademik çalışmalarda çeşitli analizler yardımıyla ortaya konulmaktadır.

Huang ve Carleton (2003) tarafından yapılan bir çalışma sonucunda boş zaman katılımının boş zaman tatminini pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Boş zaman aktivitelerine yüksek düzeyde katılım sağlanması kişilerin algıları üzerinde olumlu etki yapmaktadır. Aktivitelerden sağlanan tatmin, söz konusu aktivitelere katılım isteğini artırmaktadır. Böylece boş zaman aktivitelerine katılarak boş zaman tatminin artırılması mümkün olabilmektedir. Bazı araştırmacılar boş zaman katılımı ile yaşam tatmini arasındaki ilişkiyi açıklamak için yaşlı nüfusu kullanmaktadır. Söz konusu çalışmalarda, boş zaman aktivitelerine katılımın yaşam süresini uzattığı ve ileriki dönemlerde stresi azalttığı ileri sürülmektedir. Loiser vd. (1993) çalışmalarında, boş zaman tatmininin yüksek olmasının boş zaman katılımını artırdığını ve boş zaman tatmininin boş zaman katılımını etkilediğini belirtmektedirler. Böylece boş zaman tatmini ve boş zaman katılımı arasında çift taraflı bir ilişkinin söz konusu olabileceğini vurgulamaktadırlar.

Yaşlılarda boş zaman tatmini konusunda yapılan çalışmalarda farklı yaş dönemlerinin etkisi ön plana çıkarılmaktadır. Yaş değişkeninin boş zaman tatminini etkileyen önemli bir faktör olduğu kabul edilmektedir. Bu yüzden yaşlanmanın ortaya çıkardığı çeşitli sebepler nedeniyle boş zaman tatmininde yaşanacak farklılaşmalar üzerinde durulması gereken bir konu olmaktadır.

Hribernik ve Mussap (2010) boş zaman tatmininin çeşitli faktörlere bağlı olarak değişiklik gösterebileceğini öne sürmektedir. Bu faktörler arasında yaş, cinsiyet ve evlilik durumu faktörleri bulunmaktadır. Analiz bulgularına göre; evli olan ya da evli olmasa da birlikte yaşayan kişiler evlenmemiş, boşanmış ya da ayrılmış olanlara göre daha fazla boş zaman tatminine erişebilmektedir. Cinsiyet değişkeni ile boş zaman tatmini arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Ancak yaş değişkeni, boş zaman tatmini konusunda anlamlı bir değişken olarak saptanmaktadır. Genel boş zaman tatmininin yaş ile birlikte arttığı görülmektedir.

Broughton ve Brent'in (2007) çalışmasında elde edilen bulgulara göre yaş boş zaman tatmini açısından önemli bir değişkendir. Boş zaman tatmini kazanımı konusunda 80 yaş önemli bir sınır olmaktadır. Yaşları 70-74 arasında bulunan kişiler, 80 yaşından fazla olanlara göre boş zaman fiziksel faydalarından daha fazla tatmin elde etmektedirler. Yaşları 65-69 arasında olanlar ise diğer yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılığa sahip olmamaktadır. Yalnız yaşayan yaşlıların daha az boş zaman tatminine ulaştığı görülmektedir. Yalnız yaşlanması durumunda yakınları ya da çevresi tarafından destek göremeyen ve motive eksikliği olan yaşlıların aktivitelere daha az katılım eğilimi göstermesi buna neden olabilmektedir. Yaşlı insanların fiziksel ve bilişsel sağlık durumlarının iyi olması boş zaman tatminini pozitif yönde etkileyebilmektedir.

Boş zaman tatmini emeklilik sürecinde yaş, cinsiyet ve sosyo-ekonomik faktörlere bağlı olarak değişim gösterebilmektedir. Emeklilik sonrasında boş zaman tatmini

üzerinde etkili olan faktörler arasında ekonomik krizler, emeklilik öncesi boş zaman aktivitelerine ayrılan zaman, sağlık durumundaki kötüleşmeler, evlilik durumu ve bölgesel farklılıklar şeklinde özetlenebilecek çeşitli değişkenler yer almaktadır (Spiers ve Walker, 2008:93).

4. METODOLOJİ

Yaşlılık, yaşam sürecinin doğal ve zorunlu bir çağıdır. Toplumun bir parçası olan yaşlı bireyin, yaşamının bu döneminde de yaşam kalitesi korunmalı ve aktif bir yaşam sürmesi sağlanmalıdır. Bu dönemde fonksiyonel özelliklerin korunmasına özen gösterilmelidir. Yaşlının yaşamından hoşlanması, yaşamı üzerinde kontrolünü ve özgürlüğünü kaybetmemesi ve üretken bir yaşam sürmesi genelde istenilen bir durumdur (Gabriel ve Bowling, 2004:676). Bundan dolayı yaşlı bireylerin özündeki mutluluğu geri kazanmak, yaşamdan zevk almak, yaşam seviyelerini yükseltmek için terapi niteliği oluşturan boş zaman aktivitelerine katılımının etkili olabileceği ve boş zaman tatminine bir destek sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmada yaşlıların boş zaman aktivitelerine katılımı, bu aktivitelerden sağlanan boş zaman tatmini ile demografik özellikleri arasındaki farklılıkların ortaya konması da amaçlanmaktadır. Bu bağlamda ortaya çıkan araştırma problemi aşağıdaki gibi ifade edilebilir:

Yaşlıların boş zaman katılımı sonucu algıladıkları boş zaman tatmininde demografik, sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, gelir durumu ve medeni durumu) arasında bir farklılaşma bulunmakta mıdır?

Bu araştırmanın temel amacı yaşlıların boş zaman aktivitelerine katılımları sonucu algıladıkları boş zaman tatmininin demografik özelliklere göre değerlendirilmesidir. Buna bağlı olarak çalışmada yaşlıların boş zaman katılımında algıladıkları tatmin düzeyinin yaş, cinsiyet, gelir, eğitim durumu ve medeni durumlarına göre farklılıkları Anova ve t-testi ile belirlenmeye çalışılacaktır.

4.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Amaç ve sınırlılıklarda da belirtildiği üzere, araştırma, Eskişehir ilinde yaşayan yaşlıların boş zaman katılımları sonucunda algıladıkları boş zaman tatminine etkilerinin incelenmesine yöneliktir. Bu araştırmanın evrenini Eskişehir ilinde bulunan 60 yaş ve üstü yaşlılar oluşturmaktadır. Çalışmada örneklem yönteminin belirlenmesinde, örnekleme girecek bireylere ilişkin bir örnekleme çerçevesi bulunmadığından (Erdoğan, 2003:166), olasılıklı olmayan örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu kapsamda araştırmada olasılıklı olmayan örnekleme yöntemi olan kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak 608 kişiyle anket çalışması yapılmıştır.

4.2. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, boş zaman aktivitelerine katılım sağlayan yaşlıların katılımları sonucunda algıladıkları boş zaman tatminindeki etkileri değerlendirmek için, Beard ve Raghep'in (1980) geliştirdiği Boş Zaman Tatmini Ölçeği "Leisure Satisfaction Scale (LSS)" isimli ölçek kullanılmıştır. Araştırmada kullanılacak ölçeğin alt boyutları ise şunlardır;

olan 11 maddenin oluşturduğu üç faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Orjinal ölçekte bulunup farklı faktörlere binişik durumda olan ve faktör yükleri arasında düşük farka sahip ifadeler ile farklı yapıları temsil eden ifadeler analize dahil edilmemiştir. Ölçeğe ilişkin faktörlerin özdeğerleri, açıklanan varyansları, Cronbach's Alpha değerleri, faktör yük değerleri ve ortak varyans değerleri Tablo 1'de gösterilmiştir. Diğer taraftan Tablo 1'de Boş Zaman Tatmini Ölçeği'nin üç boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Belirlenen bu üç faktörün toplam varyansın %78.91'ini açıkladığı; ayrıca üç faktör altında yer alan bütün maddelerin faktör yük değerlerinin ve ortak varyanslarının 0.40'ın üzerinde olduğu görülmektedir. AFA analizi sonucu Boş Zaman Tatmin Ölçeğini oluşturan üç boyut, orijinal ölçekte de olduğu gibi (a) Sosyal Tatmin, (b) Estetik Tatmin, (c) Psikolojik Tatmin olarak isimlendirilmiştir. AFA ile boş zaman tatmini ölçeği'nde belirlenen 3 faktör, yani gizil değişken (sosyal tatmin, estetik tatmin, psikolojik tatmin) birbirinden ayrı yapıların göstergeleri olarak hareket eden her bir değişken seti ile birlikte DFA'ya dâhil edilmiştir. Boş zaman tatmini ölçeğine ilişkin belirlenen uyum iyiliği ölçümlerine Tablo 2'de yer verilmiştir. Bu kapsamda ilk olarak, teorik model ile örneklem verisinin ne kadar iyi uyum gösterdiğini belirleyen mutlak uyum ölçümleri incelenmiştir.

Tablo 2. Boş Zaman Tatmini Ölçeğine ait Uyum İyiliği Ölçümleri

χ^2/df	75,31/29 = 2,5 (p=,00001)
Goodness of Fit Index (GFI)	0,98
Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)	0,95
RMSEA	0,051
Normative Fit Index (NFI)	0,97
Non-Normed Fit Index (NNFI)	0,97
Comparative Fit Index (CFI)	0,98
SRMR	0,034

Çalışılan örneklem (N=608) için bulunan χ^2 değeri model için ($\chi^2= 75.31$) yüksek olduğundan, df ile düzeltilmiş χ^2 değeri dikkate alınmaktadır. 0-5 aralığında olması uygun görülen χ^2/df değeri boş zaman katılımı ölçeği için 2,5 olarak elde edilmiştir. Tablo 2'de görüldüğü gibi diğer mutlak uyum ölçütleri için GFI değeri 0.98; SRMR değeri 0.034; RMSEA değeri 0.051 olarak belirlenmiştir. Boş zaman katılımı ölçeğine ilişkin CFI değeri 0.98, NFI değeri 0.97 ve NNFI değeri 0.97 olarak belirlenmiştir.

Boş zaman tatmini ölçeğine ait uyum iyiliği indekslerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde yer aldığı görülmektedir. Buradan hareketle, ölçeğin analizde kullanılan ampirik veri ile tutarlı ve uygun, diğer bir ifade ile ölçeğin istatistiksel olarak geçerli olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 3. Boş Zaman Tatmini Ölçeği DFA Sonuçları

	Standardize Edilmiş Faktör Yük Değerleri	t-değerleri	CR	AVE
Sosyal Tatmin			0,69	0,36
ST2	,70	17,34		
ST1	,64	15,62		
ST3	,43	9,94		
ST4	,62	14,98		
Estetik Tatmin			0,58	0,26
EST2	,65	14,44		
EST3	,38	7,86		
EST4	,56	12,32		
EST1	,44	9,61		
Psikolojik Tatmin			0,51	0,82
PT3	,58	12,01		
PT2	,60	12,26		

Tablo 3'te boş zaman tatmini ölçeğini oluşturan göstergelerin standardize edilmiş yük değerleri, t değerleri ile birleşik güvenilirliği ve açıklanan varyans değerleri verilmiştir. Çizelge incelendiğinde bir madde dışında bütün gösterge değişkenlerin standardize edilmiş yük değerlerinin 0.40'ı aştığı; t-değerleri incelendiğinde bütün parametrelerin istatistiksel olarak anlamlı ($p=0,05$; $t>1.96$) olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ölçekteki üç gizil değişkenin (sosyal tatmin, estetik tatmin, psikolojik tatmin), birleşik güvenilirliğinin 0.70'den düşük olduğu saptanmıştır. Bunun yanı sıra bir gizil değişkenin (psikolojik tatmin) açıklanan ortalama varyans değerinin 0.50'yi aştığı; iki gizil değişkenin ise (sosyal tatmin, estetik tatmin) açıklanan varyans değerlerinin 0.50'ye yakın değerler aldığı belirlenmiştir. DFA ile ilgili fit değerlerin hepsinin kabul sınırlarını aştığı ya da bu sınırlara yakın olduğu görülmektedir. Sadece değerler bakımından AVE değerinin arzulan değer olan minimum 0,50'yi karşılamadığı; buna karşın DFA ile ilgili diğer tüm değerlerin yeterli olması durumunda bu değer kabul edilebileceği ancak bir sınırlılık olduğu söylenebilir. Bu sonuçlara göre, boş zaman tatmini ölçeğini oluşturan boyutların içsel tutarlılıkları ve yapıyı açıklama güçlerinin yeterli olduğu söylenebilmektedir. DFA'da son olarak, yapıların yakınsama ve ayrışma geçerliliklerinin hesaplanması gerekmektedir. Tablo 3 incelendiğinde bütün parametrelerin istatistiksel olarak anlamlı ($t>1.96$), açıklanan varyans değerlerinin yüksek olduğu, sonuç olarak ölçeğin yakınsama geçerliğinin sağlandığı belirlenmiştir.

Araştırmaya dâhil edilen yaşlıların boş zaman tatminlerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiki açıdan anlamlı farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak amacıyla t-testi uygulanmıştır. Tablo 4'te görüldüğü gibi, sosyal tatmin, estetik tatmin ve psikolojik tatmin boyutlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyete göre boş zaman tatmin düzeyleri T-testi sonuçları

Faktörler		n	Ort.	Std. Sapma	F	t	p
Sosyal Tatmin	Erkek	300	3,4617	,97104		,080	-,926
	Kadın	308	3,5357	1,00017			
Estetik Tatmin	Erkek	300	3,4950	,92935		,014	,905
	Kadın	308	3,5211	,93169			
Psikolojik Tatmin	Erkek	300	3,1200	1,04224	2,433	,119	,119
	Kadın	308	3,2273	1,11171			

*p<0,05, **p<0,01

Yaşlı bireylerin demografik özellikleri ile boş zaman tatmini arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik ANOVA ve Post-Hoc testlerden Scheffe testi uygulanmıştır. Yaşlı bireylerin yaş ile boş zaman tatmini arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik yapılan analiz sonucunda anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir.

Tablo 5. Boş zaman Tatmini ve Demografik Değişkenlere Göre ANOVA Test Sonuçları

Faktörler		n	Ort.	Std. sapma	F	Post-Hoc Test
Sosyal Tatmin	750 veya daha az	36	2,9792	1,29887	6,342*	
	751-1.500	185	3,4135	,99213		
	1.501-2.250	136	3,3787	,94034		
	2.251-3.000	88	3,6477	,87069		
	3.000 üzeri	163	3,7316	,93151		5-1,2,3
	60-65	312	3,7027	,86392	8,443*	1-2,3
	66-70	140	3,3000	,96298		
	71-75	90	3,2472	1,05966		
	76-80	40	3,3562	1,18739		
	81-85	20	3,5875	1,27030		
	86 ve üzeri	6	2,0000	,96177		
	Okur-yazar değil	20	3,3125	1,26926	14,951*	
	Okur-yazar	55	2,8227	1,22254		2-4,5,6
	İlköğretim	192	3,2956	,91929		
	Lise	168	3,5402	,93033		
	Ön lisans/lisans	149	3,9111	,79487		
	Lisansüstü	24	3,9896	,77837		
	Evli	427	3,5703	,87798	9,731*	
	Bekar	57	3,6974	,83377		
	Diğer	124	3,1633	1,05794		3-1,2
Estetik Tatmin	750 veya daha az	36	3,1389	1,22247	4,904*	
	751-1.500	185	3,3784	,92743		
	1.501-2.250	136	3,4688	,82912		
	2.251-3.000	88	3,5909	,88179		
	3.000 üzeri	163	3,7255	,92054		5-2 1-2,3,4,5
	60-65	312	3,6474	,88229	3,806*	1-3

	66-70	140	3,4625	,85185		
	71-75	90	3,2694	,96296		
	76-80	40	3,3688	1,16022		
	81-85	20	3,1125	,97155		
	86 ve üzeri	6	3,1667	1,60208		
	Okur-yazar değil	20	3,3125	1,29237	11,201*	
	Okur-yazar	55	2,9136	,97209		2-1,3,4,5,6
	İlköğretim	192	3,3685	,93609		
	Lise	168	3,6205	,85689		
	Ön lisans/ lisans	149	3,6846	,80455		
	Lisansüstü	24	4,2708	,71062		
	Evli	427	3,5820	,93919	11,895*	
	Bekar	57	3,7149	,97712		
	Diğer	124	3,1593	1,07543		3-1,2
	Psikolojik Tatmin	750 veya daha az	36	2,4722	1,11945	5,612*
751-1.500		185	3,0685	1,05872		
1.501-2.250		136	3,2525	1,09130		
2.251-3.000		88	3,3220	1,05947		
3.000 üzeri		163	3,3047	1,03067		5-1,2,3,4,
60-65		312	3,4316	1,02224	10,579*	1-2,3,4 2-6
66-70		140	3,0643	,98826		
71-75		90	2,8296	1,05557		
76-80		40	2,7333	1,21059		
81-85		20	2,8167	1,22582		
86 ve üzeri		6	1,6667	,81650		
Okur-yazar değil		20	2,8167	1,32221	16,939*	
Okur-yazar		55	2,2121	1,02512		2-1,3,4,5,6
İlköğretim		192	3,0469	1,01736		
Lise		168	3,2540	,99382		
Ön lisans/lisans		149	3,5749	,99462		
Lisansüstü		24	3,6528	,92980		
Evli		427	3,2576	1,03272	10,924*	
Bekar		57	3,3977	1,05304		
Diğer	124	2,7849	1,15798		3-1,2	

*p <0,05

Tablo 5'te görüldüğü gibi 60-65 yaş grubundaki yaşlılar ile, 66-70 yaş grubu ve 71-75 yaş grubunun sosyal tatmin algılamaları farklılık göstermektedir. 60-65 yaş grubundaki bireylerin sosyal tatmin algılamaları, 66-70 grubundaki ve 71-75 yaş grubundaki bireylerden daha yüksek olduğu söylenebilir. Bireylerin boş zaman katılımları ile elde ettikleri estetik tatmin incelendiğinde ise 60-65 yaş grubu ile 71-75 yaş grubundaki bireyler arasında anlamlı bir farklılık olduğu; 60-65 yaş grubundaki bireylerin estetik tatminlerinin diğer yaş grubundaki bireylere göre daha yüksek olduğu

belirlenmiştir. Boş zaman tatminin son faktörü olan psikolojik tatmin incelendiğinde ise, boş zaman aktivitelerine katılan 60-65 yaş grubundaki bireyler ile 66-70 yaş grubundaki, 71-75 yaş grubundaki ve 76-80 yaş grubundaki bireyler arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Ayrıca 66-70 yaş grubundaki bireyler ile 86 ve üzeri yaş grubundaki bireyler arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Psikolojik tatmin açısından 60-65 yaş grubundaki bireylerin algılamalarının diğer bütün yaş gruplarına göre yüksek düzeyde olduğu ve yaş arttıkça psikolojik tatmin düzeyinde bir düşüş olduğu söylenebilmektedir.

Gelir değişkenine göre araştırmaya katılan yaşlı bireylerin boş zaman tatminleri incelendiğinde sosyal, estetik ve psikolojik tatmin algılamaları açısından anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Gelir düzeyi 3.000 TL olan bireyler ile 750 ve daha az, 751-1500 TL ve 1501-2250 TL olan bireyler arasında boş zaman katılımından sağlanan sosyal tatmin algılamaları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmaktadır. Bulgulara göre 3000 TL ve üzeri gelir düzeyine sahip olan bireylerin diğer gelir gruplarına göre sosyal tatmin algılamalarının yüksek olduğu görülmektedir.

Estetik tatmin faktörü açısından ise gelir düzeyi 3000 TL ve üzeri olan bireyler ile gelir düzeyi 751-1500 TL olan bireyler arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Bu bulguya dayanarak gelir düzeyi yüksek olan (3000 TL ve üzeri) bireylerin boş zaman aktivitelerine katılımı sonucu estetik tatmin düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Gelir düzeyi 750 veya daha az olan bireyler ile gelir düzeyi 751-1500 TL, 1501-2250 TL, 2251-3000 TL ve 3000 TL ve üzeri bireylerin psikolojik tatmin algılamaları farklılık göstermektedir. Buna göre, boş zaman aktivitelerine katılım ile ortaya çıkan psikolojik tatmin algısının gelir düzeyi düşük olan bireylerde düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Anketi yanıtlayan bireylerin boş zaman tatmini algılamaları eğitim durumları açısından incelendiğinde sosyal tatmin, estetik tatmin ve psikolojik tatmin algılamalarının anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde, sosyal tatmin açısından okur-yazar düzeyde olan bireyler ile lise eğitimi, ön lisans/lisans eğitimi ve lisansüstü eğitim almış bireyler arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin (lisansüstü ortalama= 3.9896, önlisans/lisans ortalama= 3.9111, lise ortalama = 3.5402) boş zaman katılımı sonucu elde edilen sosyal tatmin algısının da yüksek olduğu söylenebilmektedir. Estetik tatmin açısından okur-yazar düzeyde olan bireyler ile ilköğretim eğitimi, lise eğitimi, ön lisans/lisans eğitimi ve lisansüstü eğitim almış bireyler arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin (lisansüstü ortalama= 4.2708, önlisans/lisans ortalama= 3.6846, lise ortalama = 3.6205, ilköğretim ortalama=3.3685, okuryazar ortalama= 2.9136) boş zaman katılımı sonucu elde edilen estetik tatmin algısının da yüksek olduğu söylenebilmektedir. Eğitim düzeyi okur-yazar düzeyde olan bireyler ile ilköğretim eğitimi, lise eğitimi, ön lisans/lisans eğitimi ve lisansüstü eğitim almış bireyler arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin (lisansüstü ortalama= 3.6528, önlisans/lisans ortalama= 3.5749, lise ortalama = 3.2540, ilköğretim

ortalama=3.0469, okuryazar ortalama= 2.2121) boş zaman katılımı sonucu elde edilen psikolojik tatmin algısının da yüksek olduğu söylenebilmektedir.

Araştırmaya dahil olan yaşlı bireylerin medeni durumlarına göre boş zaman tatmini algılamaları incelendiğinde, söz konusu değişkenler arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu belirlenmiştir. Scheffe testine göre, medeni durumunu diğer olarak tanımlayan yaşlı bireyler ile evli (ortalama farkı= .09320) ve bekar (ortalama farkı= .14620) yaşlı bireylerin boş zaman tatmin algılamaları farklılaşmaktadır. Ortalamalar incelendiğinde bekar yaşlı bireylerin estetik tatmin algılamaları daha yüksek iken; medeni durumlarını diğer olarak değerlendiren bireylerin daha düşük olduğu ifade edilebilmektedir.

6. SONUÇ

Beard ve Ragheb'in (1980) geliştirdiği boş zaman tatmini ölçeğinde psikolojik, eğitsel, sosyal, dinlenme, fizyolojik ve estetik tatmin olmak üzere altı boyut bulunmaktayken, çalışmamızda AFA ve DFA sonucunda sadece sosyal, estetik ve psikolojik tatmin boyutları ile boş zaman tatmini arasında bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Literatürde boş zaman katılımının sosyal, dinlenme ve estetik tatmin konularında fayda sağladığı belirtilmektedir (Broughton ve Brent, 2007). Çalışmada literatürden farklı olarak dinlenme boyutu yerine psikolojik boyut ortaya çıkmıştır. Eğitimsel, dinlenme ve fizyolojik tatmin boyutlarıyla boş zaman tatmini arasında bir ilişki bulunamamıştır. Bu ilişkinin kurulamaması katılımcıların merakını ortaya çıkaran, yeni deneyimler sunan, entelektüel güdüleme meydana getiren aktivitelere yönelme konusunda çabaların gösterilmesi gereğini ortaya çıkarmaktadır. Dinlenme ve stres azaltıcı aktivitelere yoğunlaşmalı, ayrıca fiziksel olarak yenilenme sağlayan fiziksel uygunluk ve sağlık gelişimi sağlayıcı aktivitelere yönelmek gerekmektedir.

Sosyal tatmin, sosyal ilişkilerin geliştirilmesine ve korunmasına olanak sağlayan boş zaman deneyimleri sonucu ulaşılan tatmindir. Boyut ifadeleri bu tanıma paralel olarak sosyal iletişimin arttığı, yakın ilişki kurmada faydalı olduğu, aktivitelere katılan bireylerin samimi bulunduğu ve diğer katılımcılarla kendilerini aynı görme şeklinde oluşmuştur. Boş zaman tatmininin tüm alt boyutlarında cinsiyet faktörünün önemli olmadığı görülmüştür. Bu sonuç, literatür Lapa (2013); Beard ve Ragheb (1980) ile uyumludur. Sosyal tatmin boyutunda 60-65 yaş grubundaki yaşlıların 66-70 ve 71-75 yaş grubundaki bireylerden daha fazla sosyal tatmin algısının bulunduğu belirlenmiştir. İlerleyen yaş ile birlikte sosyal tatmin algısının azaldığını söylemek mümkündür.

Gelir ve eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin diğer gruplara göre daha farklı sosyal tatmin algılamaları bulunduğu görülmüştür. Medeni durum faktörüne göre bekar konumda olan yaşlıların diğer gruplara göre daha fazla sosyal tatmin algısına sahip oldukları belirlenmiştir. Literatürde ise yalnız olan yaşlıların daha az boş zaman tatminine ulaştıkları belirtilmektedir (Broughton ve Brent, 2007). Elde edilen sonuçlar ile ülkemizdeki yaşlıların sosyalleşmek ile ilgili aktivitelere yaşlılığın erken evrelerinde, gelirleri ve eğitim durumları yüksek olduğunda ve özellikle bekar konumunda katıldıklarını ve daha fazla algıya sahip olduklarını söylemek mümkündür.

Boş zaman aktivitelerine katılım kişilerin egosunu pozitif yönde artırmaktadır. Kişilerin görsel duyularına hitap eden estetik tatmin boyutu ile ilgili gereksinimlerin karşılanması boş zaman aktivitelerine katılım ve katılım yerlerinin sağladığı haz ile ilgilidir (Wu, 2010). Estetik tatmin boyutu ile yaş, eğitim ve gelir grupları arasındaki ilişkiler incelendiğinde yüksek gelir ve eğitim seviyesine sahip yaşlılar ile 60-65 yaş grubundakilerin estetik tatmin algısına sahip oldukları ve bekar yaşlıların diğerlerine göre daha yüksek algıya sahip oldukları söylenebilir. Boş zaman aktivitelerine katılımında yaş ve sosyo-ekonomik özellikler aktivitelerin gerçekleştirileceği yapıların özelliğini ve dış mekan hareketliliğini etkilemektedir (Gagliardi vd., 2007). Çalışma sonucunda estetik tatmin algısı yüksek grupların mekanlar konusunda seçici olduğunu veya mekanların temizliğinin, ilgi çekiciliğinin, güzelliği ve tasarımının aktivite katılımlarında etkili olduğu söylenebilir.

Psikolojik tatmin başarıma hissi yaratan, kendini ifade etmeyi sağlayan boş zaman deneyimleri sonucunda elde edilen tatmin olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca eğlence, güven ve başarıma hissine yönelik boş zaman yapılarına da bağlı olmaktadır. Boş zaman aktivitelerine katılımın yaşlılarda psikolojik fonksiyonların gelişmesi konusunda katkı yaptığı bilinmektedir (Koeneman vd., 2012). Çalışmada yaş, eğitim, gelir ve medeni durum faktörlerine göre gruplar arasında psikolojik tatmin açısından farklılıklar görülmüştür. 60-65 yaş grubunun tatmin algısının diğerlerine göre yüksek olduğu ve yaş arttıkça bir azalma olduğu söylenebilmektedir. Gelir düzeyleri ve eğitim seviyeleri yüksek olanların yine psikolojik tatmin algıları yüksektir. Ülkemizde genç yaşlı grubundakilerin boş zaman aktivitelerine katılımlarının öz güven sağlamaya ve başarı duygusu yaratmaya yönelik olduğu, Lu ve Kao'nun (2009) belirttiği gibi dışa dönüklük, öz güven ve heyecan arayışının boş zaman katılımında etkili olduğu ifade edilebilir.

Sonuçlardan hareketle, toplumda boş zaman katılımının bir alışkanlık haline getirilmesini hedef alan rekreasyon odaklı programların yaşlılara yönelik hazırlanarak işe bir yerden başlanması önerilmesi gereken bir durumdur. Boş zaman katılımının bir kültür haline getirilebilmesinin ancak eğitim ile başarılacağı, çalışmanın tamamında ortaya çıkan en temel sonuçtur. Çalışmaya yaşam tatmini ve yaşam kalitesi değişkenlerinin de eklenerek yaşlıların boş zaman katılımlarının bu yeni değişkenlerle olan ilişkisinin belirlenmesine yönelik bir model oluşturulması ileriki çalışmalar için önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Beard J.G., Ragheb, M.G. (1980). Measuring leisure satisfaction, *Journal of Leisure Research*, 12(1), 20-33.
- Brajša-Žganec, A., Merkaš, M., Šverko, I. (2011). Quality of life and leisure activities: How do leisure activities contribute to subjective well-being?, *Social Indicators Research*, 102(1), 81-91.
- Broughton K., Brent B. A. (2007). Leisure satisfaction of older adults, *Activities, Adaptation & Aging*, 31(1), 1-18.

- Caldwell L. L. (2005). Leisure and health: Why is leisure therapeutic?, *British Journal of Guidance & Counselling*, 33(1), 7-26.
- Chiang L. M. (2010). *The development of a leisure and life satisfaction scale for outpatient (LLSSCP) Leisure Activity Programs In Iowa*, Unpublished doctoral dissertation, University of Northern Iowa.
- Chun S., Lee Y., Kim B., Heo J. (2012). The contribiton of leisure participation and leisure satisfaction to stress related growths, *Leisure Sciences*. 34(5), 436-449.
- Dülger İ. (2012). *Dünyada ve Türkiye'de Yaşlılığın Değişen Görünümü, Değişen Politikaları ve Gelişen Aktif Yaşlanma Kavramı*, Kuşaklararası Dayanışma ve Aktif Yaşlanma Sempozyumu, Ankara Üniversitesi, 20-21 Mart, 31-49.
- Edginton C.R., DeGraaf D.G., Dieser R.B., Edginton S.R. (2005). *Leisure and Life Satisfaction Foundation Perspectives*, 4.th Edition, NewYork, McGraw-Hill.
- Erdoğan İ. (2003). *Pozitivist metodoloji: bilimsel araştırma tasarımı, istatistiksel yöntemler, analiz ve yorum*. Ankara: Erk Yay.
- Gabriel Z., Bowling, A. (2004). Quality of life from the perspectives of older people. *Ageing and Society*, 24(05), 675-691.
- Gagliardi C., Spazzafumo L., Marcellini F., Mollenkopf H., Ruopilla I., Tacken M., Szemann Z. (2007). The outdoor mobility and leisure activities of older people in five European countries, *Ageing and Soceity*, 27(5), 683-700.
- Guinn B. (1999). Leisure behavior motivation and the life satisfaction of retired persons. *Activities, Adaptation & Aging*, 23(4), 13-20.
- Heung R. S, Yuendoke A. J. (2012). Leisure and Older People: A Concept Analysis, and Implications for Nursing, *Ageing Society Journal*, 1(2),55-63.
- Hribernik J., Mussap A. J. (2010). Research note: Leisure satisfaction and subjective wellbeing. *Annals of Leisure Research*, 13(4), 701-708.
- Huang C. Y., Carleton B. (2003). The relationships among leisure participation, leisure satisfaction, and life satisfaction of college students in Taiwan, *Journal of Exercise Science and Fitness*, 1(2), 129-132.
- Kao Chin-Hsung. (1992). *A model of leisure satisfaction*, unpublished doctoral dissertation, Indiana University, Graduate Faculty.
- Koeneman M. A., Chinapaw M. J. M., Verheijden M. W., Van Tilburg T. G., Visser M., Deeg D. J. H., Hopman-Rock M. (2012). Do Major Life Events Influence Physical Activity among Older Adults: The Longitudinal Aging Study Amsterdam, *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity* 9, 147.
- Konak A., Çiğdem Y. (2005). Yaşlılık olgusu: Sivas Huzurevi Örneği, *C.Ü.Sosyal Bilimler Dergisi* ,29(1), 23-63.
- Lapa T. Y. (2013). Life satisfaction, leisure satisfaction and perceived freedom of park recreation participants, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 93, 1985-1993
- Lemler R.S. (1998). *Therapeutic Recreation Services and Native American Clients:A qualitative study*, Unpublished doctoral dissertation, The university of New Mexico

Albuquerque, New Mexico.

- Liang J., Yamashita T., Brown J. S. (2013). Leisure Satisfaction and Quality of Life in China, Japan, and South Korea: A Comparative Study Using AsiaBarometer 2006, *Journal of Happiness Studies*, 14(3), 753-769.
- Lu L., Kao S. F. (2009). Direct and indirect effects of personality traits on leisure satisfaction: Evidence from a national probability sample in Taiwan. *Social Behavior and Personality*, 37(2), 191-192.
- Matsouka L.M., Bebetos E., Trigonis I., Simakis S. (2010). The Effects of an Outdoor Exercise Program on Mood Status among Elderly, *World Leisure Journal*, 52(1), 34-40.
- McGuinn K., Mosher-Ashley P. (2001). Participation in recreational activities and its effect on perception of life satisfaction in residential settings, *Activites, Adaptaion And Aging*, 25(1), 77-86.
- Misra R., McKean M. (2000). College students' academic stress and its relation to their anxiety, time management, and leisure satisfaction, *American Journal of Health Studies*, 16(1), 41-51.
- Ölüç F. (2007). *Edirne Kentsel Kesimde Yaşlılarda Sağlıkla İlintili Yaşam Kalitesi*, Uzmanlık Tezi, Trakya Üni., Edirne.
- Peterson C., Gunn S. (1984). *Therapeutic Recreation Program Design*, Second Edition, Engelwood Cliffs, NJ: Prentice Hall Inc.
- Sasidharan V., Payne L., Smith E., Godbey G. (2006). Older adults physical activity participation and perceptions of wellbeing: examining the role of social support for leisure, *Managing Leisure*, 11(3), 164-185.
- Siegenthaler K. L., O'Dell I. (2000). Leisure attitude, leisure satisfaction, and perceived freedom in leisure within family dyads, *Leisure Sciences*, 22(4), 281-296.
- Sneegas J. J. (1989). *The Releationship of Perceived Social Competence to Leisure Participation, Leisure satisfaction and life Satisfaction in Older Adults*, Unpublished doctoral dissertation, Urbana.
- Spiers A., Walker G.J. (2008). The Effects of Ethnicity and Leisure Satisfaction on Happiness, Peacefulness, and Quality of Life, *Leisure Sciences*, 31(1), 84-99.
- Warr P., Butcher V., Robertson I. (2004). Activity and psychological well-being in older people, *Aging & Mental Health*, 8(2), 172-183.
- WHO (2015), *World Health Organization, World Report on Ageing and Health*.
- Wu C. H. (2010). *The relationships among leisure participation, leisure satisfaction, and emotional intelligence among elementary school teachers in Northern Taiwan*, Unpublished doctoral dissertation, University of Incarnate World, School of Graduate Studies.